

Gemenskap - inte utanförskap

Kristdemokraternas vårmotion 2015

Kristdemokraterna

Innehåll

FÖRSLAG TILL RIKSDAGSBESLUT	3
1. KRISTDEMOKRATERNAS UTGÅNGSPUNKTER.....	3
2. PRIORITERINGAR I DEN EKONOMISKA POLITIKEN	4
2.1 EN FAMILJEPOLITIK FÖR ÖKAD TRYGGHET OCH FRIHET.....	7
2.2 EN BÄTTRE PSYKISK HÄLSA	8
2.3 VÄRDIGHET I ÄLDREOMSORGEN	9
2.4 VALFRIHET ÖKAR VÄLBEFINNANDET	10
2.5 EN SKOLA FÖR KUNSKAP OCH BILDNING.....	11
2.6 HÖJ REFORMTAKTEN FÖR FLER BOSTÄDER	12
2.7 JOBBEN SKAPAS AV FÖRETAG.....	12
2.8 EN TRYGG EKONOMI FÖR ÄLDRE	13
2.9 EKONOMISK TRYGGHET VID SJUKDOM OCH ARBETSLÖSHET	13
2.10 GODA KOMMUNIKATIONER I HELA LANDET.....	14
2.11 EN HÅLLBAR OCH KONKURRENSKRAFTIG ENERGIFÖRSÖRJNING	15
2.12 EN HÅLLBAR MILJÖ- OCH KLIMATPOLITIK	15
2.13 ETT STÄRKT JORDBRUK GYNNAR LANDSBYGDEN	16
2.14 EN POLITIK SOM STÖDJER, INTE STYR, KULTUREN	16
2.15 FLER FÖRBÄTTRINGAR AV RÄTTSPOLITIKEN	17
2.16 ETT STÄRKT FÖRSVAR I EN OSÄKER TID	18
2.17 SAMMANHÅLLNING ÖVER GRÄNSERNA	19
3. REFORMER FÖR BÄTTRE INTEGRATION	19
3.1 LÄGRE BIDRAG OCH ETT NYTT ETABLERINGSÄVDRAG	20
3.2 TILLFÄLLIGA UPPEHÅLLSTILLSTÅND DE TRE FÖRSTA ÅREN.....	20
3.3 KORTARE VÄNTETIDER MED SÅ KALLADE SÄKRA LÄNDER	21
3.4 TA BORT DAGERSÄTTNINGEN FÖR EGET BOENDE.....	21
3.5 BEKÄMPA BOSTADSBRISTEN FÖR ASYLSÖKANDE OCH NYANLÄNDA	21
3.6 KOLLEKTIVTRAFIK FÖR FUNGERANDE ARBETSMARKNAD	22
4. ÅRHUNDRADETS SJUKVÅRDSREFORM	22
4.1 OACCEPTABLA SKILLNADER	22
4.2 GEOGRAFISKA OCH MEDICIN-TEKNISKA ASPEKTER.....	23
4.3 STÄRK PATIENTENS STÄLLNING	24
4.4 STATEN MÅSTE TA ANSVAR FÖR SJUKHUSVÅRDEN.....	24
5. FLER JOBB FÖR DE SOM STÅR LÄNGST FRÅN ARBETSMARKNADEN	25
5.1 KRAFTTAG KRÄVS FÖR ATT BRYTA UTANFÖRSKAPET	25
5.2 REGERINGENS JOBBFIENTLIGA POLITIK	26
5.3 STÄRK TJÄNSTSEKTORN, BEHÅLL RUT OCH ROT	27
5.4 INFÖR FÖRSTÄRKT JOBBSKATTEÄVDRAG FÖR LÅNGTIDSARBETSLÖSA.....	28

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som anförs i motionen.

1. Kristdemokraternas utgångspunkter

Kristdemokraternas ekonomiska politik grundar sig på social marknadsekonomi. Vi vet att det är i en fri marknadsekonomi som resurser fördelas mest effektivt och som ekonomin växer. Men som kristdemokrater strävar vi inte bara efter det effektiva samhället, utan också det mest mänskliga samhället. Därför behöver marknadsekonomi kompletteras med en social dimension där förvaltarskap, solidaritet och etik får en tydligare plats i den ekonomiska politiken.

En central del av den kristdemokratiska ideologin är förvaltarskapsprincipen som pekar på människans personliga ansvar för sig själv, sina medmänniskor, efterkommande generationer samt den fysiska livsmiljön. Att förvalta de ekonomiska tillgångar som finns tillgängliga på ett långsiktigt och klokt sätt är grunden för god samhällsekonomi och god privatekonomi. Att förvalta innebär inte något passivt bevarande, utan handlar om att på ett ansvarsfullt sätt ta hand om och förädla de tillgångar vi har. All form av kortsiktigt överutnyttjande av miljön och andra resurser försämrar möjligheterna för långsiktig tillväxt och en hållbar ekonomisk utveckling.

I svensk politik talas det oftast om välfärd som enbart det som staten och det offentliga levererar. Men vi kristdemokrater menar att eget sparande också är välfärd. Otrygghet skapas främst när man känner att de egna pengarna inte räcker till. Därför vill vi driva en ekonomisk politik där människor får behålla en så stor andel av sin lön eller pension som möjligt, utan att vi tummar på kvaliteten i den offentligt finansierade välfärden. Det måste vara möjligt för alla att efter eget huvud också spara pengar inför framtiden.

Kristdemokraterna förespråkar generösa och gemensamt finansierade välfärdstjänster, och vi kommer alltid värna kvaliteten i skola, vård och äldreomsorg. Men Kristdemokraterna anser inte att höjda skatter automatiskt innebär bättre välfärd. Snarare är det med väl avvägda skattesänkningar på arbete, sparande och företagande som positiva välfärdseffekter uppnås. Detta genom att det skapas nya jobb och företag samt att människor får behålla en större del av sin inkomst. Den högre tillväxt som följer av detta gör att satsningar samtidigt kan göras för att förbättra den offentligt finansierade välfärden. Det är också nödvändigt att hushålla med statliga och kommunala medel på ett ansvarsfullt sätt, för det är pengar som tillhör skattebetalarna.

I en social marknadsekonomi krävs det fördelningspolitiska åtgärder som riktas till dem som har störst behov av stöd och hjälp. Skatte- och bidragssystem ska utformas på sådant sätt att människors egen kraft och engagemang uppmuntras och att bidragsberoende motverkas.

2. Prioriteringar i den ekonomiska politiken

Kristdemokraterna vill ha en ekonomisk politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer, känna trygghet och som underlättar för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Den ekonomiska politiken kan användas för att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning vilket skapar en grund för fungerande mellanmänniskliga relationer. Genom en välfungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på välfärd vilket ökar tryggheten. Och med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Inriktningen i den ekonomiska politiken bör därför vara att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden, skapa större frihet för familjerna och förbättra förutsättningarna för det civila samhället. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

En förutsättning för att den ekonomiska politiken ska fungera bra på lång sikt är att det råder ordning och reda på statens och det offentliga ekonomien. Det går inte att bedriva en politik med ständiga underskott och växande statskund. Därför är det viktigt med regler för finanspolitiken som står fast över tid och över regeringsskiften. För att skapa utrymme för viktiga reformer och att långsiktigt kunna finansiera en god välfärd är det mycket viktigt med en hållbar tillväxt i ekonomin över tid. Det är bara genom att fler arbetar och att nya jobb skapas som ekonomin och därmed resurserna till välfärden kan växa.

Sveriges ekonomi står fortsatt inför stora utmaningar. Under åtta år med Alliansen har utanförskapet minskat och över 300 000 fler har idag ett arbete att gå till jämfört med 2006. Men utanförskapet är fortfarande stort och mer behöver göras för att minska det. För att klara av det måste vi hitta nya insatser som på ett tydligare sätt riktar sig mot dem som står långt från arbetsmarknaden. De stora reformer som Alliansen genomfört har hjälpt stora grupper tillbaka till arbete, men för att hjälpa dem som står ännu längre bort från arbetsmarknaden kommer det att behövas nya reformer.

Arbetslinjen har varit en bärande del i Alliansens politik de senaste tio åren och är fortsatt en viktig del i Kristdemokraternas ekonomiska politik. Att ha ett arbete att gå till skapar både tillhörighet, gemenskap och trygghet. Den sociala dimensionen av arbetet glöms alltför ofta bort och arbetslöshet reduceras till ett problem enbart av privat- och samhällsekonomisk karaktär.

Kristdemokraterna ser varje människas behov av att höra till och få bidra efter sin förmåga, därför behöver den ekonomiska politiken bli än mer inriktad på att hitta lösningar som ger det stöd som människor i utsatta situationer har behov av. En politik som ger bättre förutsättningar och drivkrafter för alla att förändra sin situation, få sysselsättning och egen försörjning. Vi kan inte vara nöjda så länge Sverige är ett land där utanförskap permanentas och går i arv.

I dagens och framtidens arbetsmarknad kan vi inte säga nej till jobb. Vi har inte råd att sortera jobb i fina och fula. Regeringens politik att försämra förutsättningarna för enklare tjänstejobb riskerar att försämra integration och motverka sammanhållning. Vi behöver istället mer kraftfullt sänka trösklarna och bredda arbetsmarknaden för grupper som har svårare att komma in. Reformen om YA-jobben var rätt tänkt men blev alltför beroende av parter som inte gjort sin del av arbetet. Men med samma principer kan det utformas på ett nytt sätt och därigenom få större genomslag.

Arbeten skapas huvudsakligen genom framgångsrika och välmående företag. Utan ett gott företagsklimat är det inte möjligt att möta de framtida utmaningarna med att skapa arbeten och öka resurserna till vår gemensamma välfärd. Därför behövs det en näringspolitik som är inriktad på att skapa fler jobb i växande företag. Förutsättningarna för att skapa och driva företag måste förbättras genom att bland annat minska regelkrånglet, förbättra myndigheternas handläggning av ärenden kopplade till företag och förbättra tillgången till kapital.

Parallellt med satsningar på jobb drivna av innovation och hög utbildning måste vi också se till att fler jobb som idag inte utförs på grund av höga skatter och avgifter, blir möjliga på en växande arbetsmarknad. Det handlar framför allt om att öppna nya tjänstesektorer och att bredda befintliga som skedde med RUT-tjänsterna och sänkningen av restaurangmomsen.

Trots att det finns subventionerade anställningar som Alliansen satsat på, används de inte fullt ut. Delvis beror det på att arbetsgivare, trots subventionen, känner osäkerhet inför att anställa. Denna osäkerhet behöver minskas. Vi behöver också lägga mer resurser på matchning mellan förmåga och jobb för såväl personer med funktionsnedsättning som utrikes födda. Detta för att undvika rundgång i olika insatser.

Sverige har idag ett stort behov av en förbättrad integrationspolitik. Vi som står upp för en generös och öppen flyktingpolitik måste kunna leverera bättre svar på frågorna om hur vi kan förbättra integrationen. För om vi inte lyckas med riskerar det i längden att leda till att dörren in till Sverige stängs.

De bättre svaren behöver handla om kostnaderna för mottagandet. Det är ett självändamål att ha en human migrationspolitik. Men det är inte ett självändamål att den ska kosta så mycket som möjligt. Vi behöver också bättre svar på hur nyanlända snabbare ska få arbete och hur de ska få en hållbar bostadssituation.

Den ekonomiska politiken bör också användas för att stödja goda mellanmänniska relationer. I stor utsträckning handlar det om att ge familjer och det civila samhället möjlighet att utvecklas och ta egna beslut och att minska den politiska styrningen. Politiska ovanifrånlösningar på dessa områden hämmar relationerna och riskerar att skada mer än hjälpa.

Kristdemokraterna anser att barns och ungas behov och rättigheter ska vara grunden för hur familjepolitiken och barnomsorgen utformas. Barn behöver tid och de behöver bli sedda. Familjer ser olika ut, men alla har samma betydelsefulla roll. Om familjerna är trygga ger de barnen goda förutsättningar att klara livets olika utmaningar. Barnens uppväxt påverkar därmed hela landets utveckling, både ekonomiskt och socialt.

Förskolan och barnomsorgen måste kunna möta varje barns behov av trygg omsorg, stimulans, lek, gemenskap och utveckling. Det är viktigt att alla föräldrar ska kunna välja den barnomsorg

som är bäst för deras barn och att själva kunna hitta en balans mellan arbete och familjeliv. Kristdemokraterna är en motvikt till de politiska krafter som vill styra föräldrarnas val och förkväva familjens frihet och möjlighet att utforma sin tillvaro. En viktig del i vår politik är därför att stödja föräldrarna och förenkla i familjernas vardag.

Samhället är mycket större än staten och det offentliga. För det är i samspelet med andra människor som vi utvecklas som personer. Utan små nära gemenskaper och ömsesidiga beroenden går vi miste om centrala delar av vad det innebär att vara människa. Därför är civilsamhället så viktigt. Det är här som grunden läggs för ett Sverige som håller samman. Det är i det civila samhället som människor av fri vilja väljer att engagera sig och ta ansvar. Vi vill ha en politik som stärker det civila samhället och möjliggör möten mellan människor med olika bakgrund. Därför vill vi förenkla regelverket för det civila samhällets organisationer och förbättra möjligheterna för dem att finansiera sin verksamhet.

En politik som leder till att de mellanmänniska banden försvagas kan aldrig kompenseras med en ny myndighet och mer byråkrati eller ytterligare ett bidrag. Går politiken in och tar över frivilligorganisationers verksamhet kommer viktiga värden som tillit, gemenskap, medmännisklighet och personligt ansvar att hotas.

Kristdemokraternas hälso- och sjukvårdspolitik tar sin utgångspunkt från varje människas absoluta och okränkbara värde och att den som har störst behov också ska ges företräde till hälso- och sjukvården. Vi har i regeringsställning prioriterat insatser för de mest utsatta patienterna med stora satsningar på psykiatri, cancervården och vården av kroniskt sjuka. Genom vårdgarantin och kömiljarden har vi bidragit till kortare vårdköer. Vi har tagit viktiga steg mot en bättre, mer tillgänglig och jämlik vård.

Men vi är långtifrån nöjda med detta. Framtidens sjukvård står inför stora utmaningar, vården är inte jämlik och det finns fortsatta brister med överbeläggningar, brister i patientsäkerhet och vårdköer. Vården blir också alltmer högspecialiserad och högteknologisk. Mot den bakgrunden finns det all anledning att se över sjukvårdens organisering. Det är knappast troligt att 21 olika landsting med olika demografiska och ekonomiska förutsättningar ska kunna leverera jämlik vård till hela befolkningen. Staten bör därför ges ett ökat ansvar för att säkra en god, effektiv och jämlik sjukvård i hela landet. För oss är patientens rätt till bra och jämlik vård viktigare än att värna dagens sätt att organisera vården.

En grundläggande del i utvecklingen av vård och omsorg är självbestämmande och valfrihet. Självbestämmande stärker kvaliteten inom vården och skapar en mer värdig omsorg. Rätten att bestämma över sin vardag upphör inte vid en viss ålder. En äldre person har, precis som yngre, individuella behov som inte kan tillgodoses i en mall. Mycket har gjorts de senaste åren för att utforma vården och omsorgen utifrån den enskilda människans behov. Men mer behöver göras för att utveckla den gemensamt finansierade äldreomsorgen. Utökad självbestämmande när det gäller såväl boende som hemsänd mat och färdtjänst är viktiga delar när det gäller att utveckla äldreomsorgen framöver.

Vår solidaritet och medmännisklighet gör inte halt vid någon nationsgräns. Vi har alla ett ansvar att göra vad vi kan för en bättre värld för alla. Det blir inte minst tydligt när människor dör under sin flykt över Medelhavet. Kristdemokraterna förespråkar därför en flyktingpolitik som präglas av humanism och medmännisklighet, ett generöst bistånd som når fram och en politik som främjar handel och ökade möjligheter till rörlighet över gränserna. Vi står också inför stora utmaningar gällande miljö- och klimatpolitiken. Effekterna av den alltför snabba uppvärmningen av jorden

slår hårdast mot den fattiga delen av jordens befolkning. Stora ansträngningar måste göras för att skapa internationella överenskommelser som effektivt möter detta hot.

I ett läge där de offentliga finanserna inte medger några ofinansierade reformer måste vi brett se över hur vi kan hitta finansiering för prioriterade reformer. Med en omfattande budget finns det alltid en risk att skattepengar används på felaktiga sätt eller används i verksamheter vars funktion har spelat ut sin roll. En översyn av vilka besparingar och effektiviseringar som kan göras är viktig både för att kunna finansiera andra reformer och för att göra statens budget mer ändamålsenlig.

2.1 En familjepolitik för ökad trygghet och frihet

Familjen är den viktigaste gemenskapen i samhället och den behövs för att människor ska kunna växa och må bra. Den behövs för att barnen ska få omsorg och fostran i en kärleksfull miljö. När familjen fungerar är det en tillitsfull gemenskap som skänker trygghet och stabilitet i en ständigt föränderlig omvärld. Fungerar inte familjen som en trygg bas fungerar inte heller samhället.

Regeringen aviserar att de ska kvotera föräldraförsäkringen ytterligare och avskaffa vårdnadsbidraget. Den lilla strimma av möjlighet som föräldrarna har haft att välja det som passar familjen bäst via vårdnadsbidraget vill regeringen nu ta bort. Ju mer fyrkantiga system som skapas desto sämre passar de in i olika familjers vardag. Syftet med föräldraförsäkringen och vårdnadsbidraget är att barnen ska kunna få tid tillsammans med sina föräldrar, inte att såsom vänsterregeringen resonerar, tvångsstyra kvinnors och mäns grad av förvärvsarbete. Vi menar att staten och kommunen ska skapa valmöjligheter, inte välja åt familjen. Därför vill vi göra föräldraförsäkringen mer flexibel och öka valmöjligheterna inom barnomsorgen.

Kristdemokratisk familjepolitik syftar till att stödja familjerna, att möjliggöra mer tid för barnen och att öka familjernas frihet.

Familjepolitiken ska stödja familjen. Familjen är den grundläggande gemenskapen i samhället och därför ska familjebildning och familjesammanhållning underlättas och uppmuntras. Familjens integritet ska respekteras och föräldraansvaret ska tydliggöras och uppmuntras. Även om en parrelation ibland inte fungerar är det gemensamma ansvaret för barnet livslångt. För barnens skull vill vi att separerande föräldrar genomgår ett samarbetsamtal för att komma överens om boende, vårdnad och ekonomi.

Familjepolitiken ska möjliggöra mer tid med barnen. Anknytning, omsorg, gemenskap och fostran kräver tid. Föräldrar behöver bättre förutsättningar för att kombinera arbete och familjeliv. Men det ska också vara möjligt att prioritera mer tid för barnen. Det handlar om ekonomiska förutsättningar, stödet till olika barnomsorgsformer och möjligheterna för köp av olika typer av hushållstjänster.

Familjepolitiken ska öka familjernas frihet. Familjer ser olika ut och har olika förutsättningar. Barn har olika behov och föräldrar har olika önskemål och gör olika prioriteringar. Det är föräldrarna som har det primära ansvaret att avgöra vad som är bäst för deras barn och deras familj, inte staten eller kommunen. Valfrihet, flexibilitet och rättvisa är ledord för vår familjepolitik, inte minst när det gäller föräldraförsäkringen och synen på olika barnomsorgsformer. Vi vill ta bort många av de begränsningar som i dag finns i föräldraförsäkringen samt öka möjligheten för de föräldrar som vill vara hemma med sina barn

under förskoleåldern genom att barnomsorgspengen omfattar även de föräldrar som vill vara hemma med enbart sina egna barn.

Familjepolitiken ska bidra till en trygg familjeekonomi. För familjer med svag ekonomi bör inriktningen på den generella politiken vara att förbättra barnfamiljernas ekonomi genom bättre möjligheter för eget arbete och sparande, exempelvis genom skattesänkningar. För de sämst ställda barnfamiljerna vill vi höja barndelen i bostadsbidraget.

Familjepolitiken ska bidra till förbättrad kvalitet i barnomsorgen. Det är barnens behov och rättigheter som är grunden för barnomsorgen. Målet för förskolan och annan barnomsorg såsom familjedaghem bör vara att möta varje barns behov av trygg omsorg, stimulans, lek, gemenskap och utveckling. Målet för oss är att föräldrarna ska kunna välja den omsorg som är bäst för deras barn, att det finns olika barnomsorgsformer samt att all barnomsorg håller hög kvalitet. Mindre barngrupper i förskolan samt bättre förutsättningar för familjedaghemmen är prioriterat i detta arbete.

2.2 En bättre psykisk hälsa

Den ökande psykiska ohälsan hos barn och unga är ett av vår tids största samhällsproblem. Enligt Socialstyrelsen uppgår alltfler ungdomar psykiska besvär som oro eller ångslan. Det är framförallt depressioner, ångestsjukdomar och missbruk som ökar. Det har också skett en ökning bland ungdomar som behöver sjukhusvård på grund av psykisk sjukdom. Våra unga mår helt enkelt inte så bra som de, materiellt sett, har det.

Barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa är ett högt prioriterat område för Kristdemokraterna. I regeringsställning var vi pådrivande för en förstärkt vårdgaranti inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin. I regeringsställning gjorde vi mycket för att korta väntetiderna till barn- och ungdomspsykiatrin bland annat genom överenskommelser med SKL och prestationsbaserat medel. Men vi vill korta väntetiderna ytterligare.

Kristdemokraterna vill därför också öka tillgängligheten till förebyggande arbete och den så kallade första linjen (primärvården, elevhälsan, ungdomsmottagningar). Större och mer samordnade insatser krävs. Föräldrar, socialtjänst, skola/elevhälsa, BUP och övrig sjukvård behöver samarbeta bättre. Målsättningen är sammanhållna förebyggande insatser som de aktörer som är involverade i barnets vardag deltar i och bidrar till.

Arbetet mot självskadebeteende, självmordsförsök och självmord hos barn och unga måste intensifieras. Det är därför viktigt att kunskap och metoder utvecklas för att identifiera riskgrupper och på det sättet kunna rikta särskilda förebyggande insatser till dessa barn och ungdomar. Vi vill också att det genomförs en bred utredning för att kartlägga och undersöka orsakerna till den ökande psykiska ohälsan.

Med tanke på föräldrarnas mycket viktiga roll i sina barns liv vill vi att kommunerna blir skyldiga att erbjuda minst ett föräldrastödsprogram under barnens uppväxt. Föräldrastöd har visat sig ha positiv inverkan på relationen mellan förälder och barn och har bevisad positiv effekt när det gäller att minska framtida problem.

2.3 Världighet i äldreomsorgen

Mycket har gjorts för att förbättra svensk äldreomsorg och den anses i dag vara ett föredöme för andra länder. Samtidigt finns brister och mer behövs göras för att utveckla den gemensamt finansierade äldreomsorgen.

Det finns ingen åldersgräns som upphäver rätten att bestämma över sin vardag. Därför behöver vi värna äldres rätt till självbestämmande. Varje person har egna kunskaper och erfarenheter som det är värt att ta vara på och ta hänsyn till. Det egna valet, inflytande över de insatser som ges, ett värdigt bemötande, ett tryggt boende och närhet till läkarkontakter ska tillgodoses inom äldreomsorgen. Kristdemokraterna vill därför att varje kommun ska ha en världighetsgaranti i äldreomsorgen.

Vi vill öka äldres självbestämmande genom att ge personer över 85 år rätt till äldreboende när de själva så önskar. Det görs genom en äldreboendegaranti som innebär att alla kommuner ska vara skyldiga att erbjuda plats i ett trygghetsboende för de som är över 85 år och har beviljats hemtjänst. Det behövs fler alternativa boenden för äldre bland annat i form av olika trygghets- och äldreboenden. Alliansregeringens investeringsstöd för äldreboenden har bidragit till att cirka 10 000 fler boenden för äldre har byggts. Investeringsstödet till trygghetsboende och särskilt boende bör förlängas och förstärkas för att öka tillgången till äldreboendestäder. Det är viktigt för att få äldreboendegarantin på plats.

Vi vill också införa en rätt att välja äldreomsorg var man än bor i landet. Valfriheten bör utvidgas till områden som hemsänd mat och färdtjänst. Äldres mat och måltider bör ges ökat fokus eftersom mat, livskvalitet och välbefinnande hänger ihop. Idag får omkring 60 000 äldre personer mat levererad hem. Vi vill se bättre möjligheter till hemlagad mat, både i särskilt boende och när man bor kvar hemma med hemtjänst.

Äldreomsorg är en framtidsbransch och när det nu finns fler arbetsgivare inom branschen ökar möjligheten att attrahera personal. Kristdemokraterna vill förlänga omvårdnadslyftet för att fortsätta stärka både den grundläggande och den specialiserade kompetensen bland personal inom äldreomsorgen. Det är också viktigt att satsa på ledarskapsutbildningen för äldreomsorgens chefer.

Det förekommer att aktörer, både offentliga och alternativt drivna, har oacceptabla kvalitetsbrister. Valfärdstjänster ska bedrivas ansvarsfullt, effektivt och långsiktigt. Egenmakt och valfrihet behöver därför kompletteras med ytterligare stärkt tillsyn och uppföljning.

Regeringen har ivrigt upprepat att en ”miljardsatsning” görs på äldreomsorgen – en miljard i år och två miljarder nästa år – till mer personal. Men reformen kommer under 2015 att finansieras genom att ta bort andra viktiga kvalitetsinsatser inom äldreomsorgen såsom kompetensutveckling hos personalen, måltiderna för äldre och vården för demenssjuka. Kvar summerar den så kallade miljardsatsningen till 60 miljoner. Samma sak gäller för tiden framåt. Inte för något år tillförs äldreomsorgen två miljarder, utan ju längre tiden går finansieras allt mer av satsningen genom andra neddragningar på äldreomsorgen, som att investeringsstödet till äldreboenden avskaffas och att äldreboendegarantin inte kommer att införas. Av den påstådda tvåmiljarderssatsningen 2018 är bara 362 miljoner nya pengar. Att det finns tillräckligt med personal inom äldreomsorgen är viktigt, men det är inte det enda som avgör hur väl äldreomsorgen fungerar för den äldre. Många viktiga kvalitetsinsatser inom äldreomsorgen uteblir nu.

2.4 Valfrihet ökar välbefinnandet

Varje människa är unik och har ett okränkbart värde. För Kristdemokraterna är detta centralt, men det är också av yttersta vikt att vi bygger vår välfärd på den insikten. Ett välfärdssystem i vilket samma och likadant är ledord riskerar enskilda medborgare att falla igenom och där hänvisas alltid alla och envar till politikens lösningar på problem och behov. Det är avgörande att välfärden präglas av kvalitet och professionalism. Men lika viktigt är att den bygger på hur medborgarna själva vill ha sin välfärd, vilka val de gör och vilka önskemål de har.

Människors välbefinnande ökar när de har makt att påverka sin egen livssituation. Det gäller alltifrån utbildning och jobb, familjebildning och bostad till vård och omsorg. Att människor kan göra aktiva val för sin hälsa och sitt välmående är betydelsefullt, som att välja äldreboende, vårdcentraler eller hemtjänstutförare. Detta borde vara självklarheter i ett välutvecklat välfärdssamhälle. Givetvis ska kommuner och landsting stå ansvariga för vården och omsorgen, men vem som utför tjänsterna måste ligga i händerna på medborgarna.

När människor har flera goda utförare att välja bland ökar också kvaliteten i vården och omsorgen. När medborgare jämför, diskuterar och sätter sig in i olika utförares inriktningar och erbjudanden skapas ett engagemang. Mångfalden skapar positiva effekter. Det ger möjligheter för människor att välja bort och välja till. Välfärdsföretag som satsar på viktiga kompetenser och har utbildad och fortbildad personal gynnas, medan sådana som enbart ser till gamla lösningar på nya problem och utmaningar tappar i attraktionskraft.

Det tycks dock vara en bärande idé i vänsterregeringens politik att beskära den enskildes makt. Regeringens politik innebär nämligen en tydlig stoppolitik när det gäller valfrihet. Patienter ska inte kunna välja vilken vårdcentral de ska gå till genom att vårdvalet stryps och förutsättningarna för andra alternativ tas bort. Äldre ska inte få inflytande över sin egen ålderdom, inte bestämma vilken hemtjänst de vill ha eller hur de vill bo på äldre dagar.

Att företag även inom välfärdssektorn måste kunna få gå med vinst är avgörande för om valfriheten kan bevaras. Företag som inte kan eller får gå med vinst kan enbart gå med förlust och det innebär att ingen heller kommer att investera i dessa företag. Vill vi ha entreprenörer som tillsammans med investerare är med och utvecklar välfärden måste de kunna göra en vinst. Utan entreprenörer och privata välfärdsaktörer kommer valfriheten i praktiken att kraftigt begränsas eller försvinna. På samma sätt som det är självklart att företag ska kunna gå med vinst är det också självklart att vård och omsorg inte är vilka marknader som helst. De rör människor i utsatta situationer och möjligheten att bedriva verksamhet inom exempelvis vård och omsorg ska vara förknippade med kvalitetskrav. Det gäller såväl privat och offentligt driven vård och omsorg. Det är också en självklarhet att de som verkar i dessa sektorer inte bedriver sin verksamhet från skatteparadis.

En mångfald av aktörer inom välfärdssektorn är också en förutsättning för att ideellt driven och idéburen vård och omsorg ska kunna växa fram och drivas. I många länder är denna sektor den dominerande leverantören av välfärdstjänster. Men i Sverige är de i stort sett frånvarande. Mer måste göras för att ge dessa organisationer möjlighet att driva verksamhet på välfärdsområdet. Det handlar exempelvis om att förbättra deras möjlighet till kapitalförsörjning. Men att stänga möjligheten till privat driven välfärdsverksamhet i företagsform kommer inte att förbättra

möjligheterna för ideellt driven vård och omsorg att startas och drivas - tvärtom. När valfrihetssystem som LOV avskaffas så drabbar det även idéburen verksamhet.

De som bygger våra äldreboenden, sjukhus och vårdcentraler arbetar i privata företag. De kan själva starta eget företag i sin bransch och de är oftast män. De som däremot arbetar med vård och omsorg i dessa byggnader har under lång tid varit hänvisade till en offentlig arbetsgivare. De har inte haft möjlighet att starta eget i sin bransch och har oftast varit kvinnor. När valfrihetsreformerna inom välfärdssektorn introducerades innebar det en stor förändring för de anställda i denna kvinnodominerade sektor. Då skapades nya möjligheter för människor till kreativitet och entreprenörskap. Nya karriärvägar öppnades. Det gav positiva effekter på kvinnors löneutveckling, inte minst då antalet arbetsgivare ökat, och reformerna har inneburit positiva effekter för kvinnligt företagande. Valfriheten i välfärden skapar förutsättningar för ett allt mer jämställt Sverige.

De senaste decenniernas utveckling med viktiga valfrihetsreformer har präglat medborgarna i vårt land. På bekostnad av politikernas makt fattas nu fler beslut vid människors köksbord. Makten att välja och välja bort ska värnas – inte bara när vi är friska eller mitt i livet, utan också när vi blir äldre eller sjuka.

Under Kristdemokraternas tid i regeringen genomfördes vårdvalsreformen och effekterna av den är positiva med fler vårdcentraler, bättre öppettider och bättre tillgänglighet. Vårdvalsreformen har medfört en ökad tillgänglighet för såväl vårdbehövande som befolkningen i allmänhet, gjort det lättare att lägga livspusslet och ökat egenmakten – det är en utveckling att slå vakt om.

2.5 En skola för kunskap och bildning

Utbildningens kvalitet är av avgörande betydelse, både för barn och ungdomars möjligheter i livet och för vårt lands långsiktiga konkurrenskraft. De sjunkande studieresultaten över tid måste därför tas på största allvar.

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap, att stimulera elevernas intellektuella utveckling och att förbereda barn och unga för vuxenlivet. Skolan ska erbjuda den kunskap som behövs för att klara av arbetslivet, men också kunskap för att klara livet som ansvarsfull samhällsmedborgare. Det betyder att skolan måste återupprätta en bildningstradition. Om skolan inte lyckas i sitt uppdrag skapar vi stora framtida problem både för barnen och för Sverige.

Vår utgångspunkt är att undervisningen ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Därför behöver lärarnas roll stärkas, vilket flera utvärderingar har pekat på som en viktig åtgärd. Deras vidareutveckling måste få en tydligare forskningsanknytning, och politikens gränser noga bevakas. Detta är en del i ambitionen att stärka lärarnas status, som det så ofta framförs i debatten. Lärarnas vidareutbildning behöver också vara mer forskningsbaserad.

Svenska elever bör framöver få mer lärarledd lektionstid. I internationella jämförelser har svensk skola färre undervisningstimmar än jämförbara länder, och noterbart är att den lärarledda undervisningstiden i Sverige minskat sedan 1990-talet. Dessutom följer huvudmännen sällan upp så att eleverna verkligen får det antal lektionstimmar som stipulerats.

För att vända de sjunkande skolresultaten behöver vi jobba på bred front, lärare, elever och föräldrar. Det gäller ansvarsfrågor och attityder, det gäller bildningssyn och professionalitet.

2.6 Hög reformtakten för fler bostäder

En bra boendemiljö är grundläggande för att skapa trygga uppväxtvillkor för barn och unga. Brist på bostäder riskerar att försämra människors möjligheter till både utbildning och jobb vilket får stora konsekvenser både för enskilda och för samhället i stort. Under mer än tjugo års tid har Sverige halkat efter i bostadsbyggande. Jämfört med våra nordiska grannländer har Sverige byggt mindre än hälften så många bostäder under denna period.

Tack vare att reformer för ökat byggande genomförts har byggandet ökat kraftigt på senare år. Samtidigt sker ökningen från låga nivåer och efterfrågan på bostäder i många städer är mycket hög. En av Europas starkaste urbaniseringstrender, stora ungdomskullar och ett historiskt högt antal flyktingar gör bostadsbristen till en av Sveriges största samhällsutmaningar.

Under den tid vi kristdemokrater ansvarade för bostadsfrågorna i regeringen drev vi en omfattande reformagenda för att undanröja hinder för ökat byggande. Förenklade regelverk för att bygga ungdoms- och studentbostäder har införts, planprocessen har blivit tydligare och kortare, andrahandsuthyrning har underlättats, fler bygglovsbefriade åtgärder har införts och skatter har sänkts för att underlätta byggande och boende. Många fler reformer planerades och flera förslag fanns färdiga att genomföra.

Nu ser vi tyvärr med den nya regeringen att reformtakten saktar in eller stannar helt samtidigt som bostadsbristen accelererar. Det finns också risk för kontraproduktiva regeringsförslag som återreglering av andrahandsmarknaden eller återinförande av snedvridande subventioner som inte ens byggbranschen själva tror på.

Sverige har inte råd med en valhänt hantering av en av sina största utmaningar. Kristdemokraterna vill att de förslag som vi lade fram i regeringsställning genomförs och att politiken utvecklas ytterligare. Det gäller exempelvis frågan om att ta bort de kommunala särkraven och att genomföra de förändringar av bullerkraven som Alliansregeringen föreslog.

2.7 Jobben skapas av företag

Ett starkt näringsliv är en garant för nya arbetstillfällen. Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagen. Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. Jobb skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. För att kunna konkurrera på den globala marknaden behöver vi förbättra villkoren för företagsamhet och entreprenörskap.

Därför är det viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras i samhället, till exempel genom det offentligas insatser för ett bra utbildningssystem och ett gott företagsklimat. Staten ska ta det övergripande ansvaret för att goda villkor ska gälla för olika företagsformer och företagande i alla delar av landet. Små- och medelstora företag ska inte missgynnas. Det är inte minst viktigt mot bakgrund av vetenskapen att det är i de mindre företagen som merparten av de nya jobben skapas..

Sex av tio företag drivs och ägs av företagare som närmar sig pensionsåldern. Omkring 200.000 anställda berörs när dessa företag under de kommande fem till tio åren söker nya huvudägare. Familjeföretag och ägarledda företag bidrar till långsiktighet i den privata sektorn. För att undvika

att dessa företag läggs ned och många jobb går förlorade vill Kristdemokraterna se över hur vi kan underlätta generationsskiften så att den som säljer sitt företag till sina barn inte missgynnas.

Tillväxt och nya jobb skapas genom fler och växande företag. Därför vill Kristdemokraterna skapa goda villkor för näringslivet. Ett gott företagsklimat präglas av enkla regler och effektiv administration. Därför är det viktigt att regelförenklingsarbetet fortsätter för att göra vardagen lättare för framförallt små och medelstora företag.

Kristdemokraterna motsätter sig regeringens skattehöjarpolitik på jobb och företag och vill istället fortsätta förbättra företagsklimatet bland annat genom en konkurrenskraftig beskattning, minskat regelkrångel och sänkta avgifter för företagen.

2.8 En trygg ekonomi för äldre

Kristdemokraterna har varit drivande för att sänka skatten för pensionärerna. Fem gånger har vi sänkt skatten på pensioner och tre gånger höjt bostadstillägget för pensionärer, vilket innebär att en garantipensionär idag har cirka 1 900 kronor mer i plånboken varje månad jämfört med 2006. Skattesänkningar av liknande omfattning har aldrig tidigare skett. Vi anser att skatten på pensioner stegvis, när ekonomin så tillåter, ska sänkas till samma nivå som skatten på förvärvsinkomster.

Den helt avgörande faktorn till en gynnsam utveckling av pensionerna är en fortsatt gynnsam sysselsättningsutveckling. En tillväxtfientlig politik kommer slå hårt mot pensioner. Vi vill förhindra att så sker. Fler jobb ger också mer resurser till välfärden och därmed även till äldreomsorgen.

Kristdemokraterna värnar den valfrihet som premiepensionssystemet utgör. Genomsnittlig årsavkastning för premiepensionen har sedan starten överstigit fem procent. Vi behöver dock samtidigt förbättra informationen om premiepensionssystemet till pensionsspararna, hitta rimliga sätt att få ner förvaltningskostnaderna i systemet och garantera ett konkurrenskraftigt alternativ även för de sparare som inte gör ett aktivt val.

I pensionssystemet finns också möjlighet att årligen överföra den s.k. premiepensionen mellan makar, efter en aktiv begäran. Syftet är att de på detta sätt ska kunna utjämna pensionerna mellan sig, genom att den med högre intjänad pension kan överföra intjänad premiepension till den med lägre intjänad pension. Alltför få känner emellertid till eller utnyttjar denna möjlighet. Vi anser att jämställdhetsskäl talar för att grundregeln för makar med gemensamma barn bör vara den omvända, dvs. att makarnas totala årligen intjänade premiepension automatiskt delas lika mellan dem så länge de har barn som inte fyllt tolv år. De som önskar frångå denna regel bör aktivt begära detta.

2.9 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och arbetslöshet

Socialförsäkringarna har stor betydelse för människors trygghet, beteende och drivkrafter för att arbeta. Vi förespråkar ett trygghetssystem som för de flesta garanterar en större del av eventuella inkomstbortfall med obligatoriska och offentligt finansierade försäkringar, men som även ger utrymme för kompletterande lösningar och personligt ansvarstagande. Socialförsäkringssystemet ska vara solidariskt finansierat och ge ekonomisk trygghet under livets olika skeenden. Självrisiker

ska kombineras med högkostnadsskydd. Nivåerna på ersättningarna och systemen i övrigt ska utformas så att den enskilde stimuleras att delta i åtgärder som leder till så god hälsa som möjligt och återgång till arbetslivet.

Kristdemokraterna har länge efterfrågat en bred översyn och en bred politisk förankring kring socialförsäkringssystemet. Socialförsäkringsutredningen som har lämnat sitt slutbetänkande utgör en bra grund för samsyn i vissa frågor.

Kristdemokraternas målsättning är att sjukförsäkringen ska vara trygg för den som saknar arbetsförmåga på grund av sjukdom. Den som har eller kan återfå en arbetsförmåga ska få hjälp och gott stöd för att komma åter i arbete. Insatserna för rehabilitering behöver stärkas ytterligare och det behövs en större individanpassning så att den som har möjlighet att komma tillbaka till arbete får det stöd som behövs.

En viktig del av en fungerande arbetsmarknad är en grundläggande trygghet vid arbetslöshet. Alla på arbetsmarknaden bör omfattas av en sådan trygghet. Vi vill därför att arbetslöshetsförsäkringen, precis som sjukförsäkringen, ska bli allmän och obligatorisk. I samband med en sådan reform vill vi höja och indexreglera taket.

2.10 Goda kommunikationer i hela landet

Bra kommunikationer är en förutsättning för att vårt avlånga land ska ha en tillväxt som utvecklar välbefindandet, ökar sysselsättningen och förenklar människors resande. Vår utgångspunkt är att människor ska kunna bo och arbeta i hela landet. Transportpolitiken ska därför säkerställa en effektiv, långsiktig och miljömässigt hållbar transportförsörjning i hela Sverige.

Kristdemokraterna anser att Sverige måste bryta sitt beroende av fossila bränslen inom transportsektorn. Det krävs långsiktiga och effektiva styrmedel för ökad andel förnybara drivmedel med hög klimatprestanda och för effektivare transporter. Kristdemokraterna vill främja teknikutvecklingen för att nå ett mer hållbart transportsystem.

Kristdemokraterna vill se ökade satsningar på Sveriges infrastruktur. Underhåll och nyutbyggnad av järnvägar, vägar och kollektivtrafik måste ske för att säkra god kommunikation i hela landet och möjliggöra ett ökat bostadsbyggande. Kristdemokraterna vill att sjöfartens skatter och regler ska ge förutsättningar för god konkurrens. Vi vill också se till att polis och tullmyndighet har tillräckliga resurser att kontrollera efterlevnaden av svenska lagar och regler inom åkerinäringen. Miljövänliga bilar ska premieras och flygets miljöpåverkan minskas.

Tillgång till bredband är avgörande för att människor ska kunna tillhandahålla god kommunikation, driva företag samt jobba och studera på distans. Kristdemokraternas utgångspunkt är att kommunikationstjänster och bredband i första hand ska tillhandahållas av marknaden och att statens huvudsakliga roll är att skapa förutsättningar för marknaden och undanröja hinder för utvecklingen. Vi vill se en fortsatt utbyggnad av IT–infrastrukturen såväl nationellt, regionalt som lokalt, och inom ramen för landsbygdsprogrammet bidra till bredbandsutbyggnaden på landsbygd och glesbygd.

2.11 En hållbar och konkurrenskraftig energiförsörjning

En stabil och säker elförsörjning är centralt för vårt moderna samhälle. Kristdemokraternas energipolitik grundar sig på förvaltarskapstanken. Vi ska förvalta, inte förbruka, de ändliga resurserna. Energipolitiken ska därför möjliggöra för kommande generationer att leva och verka på vår jord. De tre grundpelarna för energipolitiken bör vara ekologisk hållbarhet, försörjningstrygghet och konkurrenskraft.

Kristdemokraterna vill se en mångfald av förnybar energi inom transportsektorn, industrin, uppvärmningen och elproduktionen. Det behövs ett hållbart och stabilt energisystem som innehåller såväl storskaliga som småskaliga element anpassade till lokala och industriella behov. För att kunna uppnå miljömålen om minskade koldioxidutsläpp och energieffektivisering vill vi se ökade investeringar av såväl offentligt som privat kapital i långsiktigt hållbara energislag som vindkraft, vattenkraft, bioenergi, vågkraft, solenergi, geotermisk energi och tidvattenkraft. För att möjliggöra investeringar på energiområdet är långsiktighet i energipolitiken eftersträvansvärt.

Kristdemokraterna vill verka för en bred blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken. En sådan uppgörelse bör bygga vidare på Alliansens historiska energiuppgörelse som bland annat ökar möjligheterna för förnybar elproduktion och som tillåter de äldsta kärnkraftverken att ersättas med nya, säkrare och effektivare reaktorer för att trygga Sveriges framtida elförsörjning.

Kristdemokraterna verkar för en fri och öppen energimarknad med ökad konkurrens för kunderna. Vi vill satsa mer på energieffektiviseringar och smarta elnät samt bygga ut Sveriges överföringskapacitet till andra länder för ökad svensk export av klimateffektiv el.

2.12 En hållbar miljö- och klimatpolitik

En viktig del av det kristdemokratiska idéarbetet är förvaltarskapstanken. I vår politik för en hållbar miljö ställs den på sin spets. Klimatutmaningen är vår tids största miljöutmaning.

Kristdemokraterna har därför satt ambitiösa mål när det gäller att minska utsläppen, såväl på Sverige- som på EU-nivå. Utöver själva miljöfrågan som utsläppen av växthusgaser utgör, följer det etiska problemet att det främst är världens fattigaste människor som betalar det högsta priset när jordens medeltemperatur ökar.

Vi vill också verka för att förhindra spridningen av giftiga kemikalier i vår miljö. Detta är en viktig aspekt av det förebyggande hälsoarbetet. Inte minst gäller det barns vardagsmiljöer. Vi vill till exempel ha giftfria förskolor, och jobbar för att man ska ställa större krav när det gäller till exempel barnens leksaker, nappflaskor samt mat och dryck.

EU har en nyckelroll i arbetet för att öka kemikaliesäkerheten, bland annat för att utveckla arbetet med gemensamma åtgärder mot spridning av gifter och läkemedelsrester till våra hav och vattendrag.

Ett av Sveriges miljömål är den biologiska mångfalden, uttryckt som ”ett rikt växt- och djurliv”. Hoten mot den biologiska mångfalden är omfattande om vi tittar på den globala nivån. I Sverige bidrar våra skogar och vår landsbygd, exempelvis våra hagmarker, till denna mångfald. Just hagmarkerna nämns ibland som de, näst regnskogarna, artrikaste biotoperna på vår planet.

Jordbruket skulle i högre utsträckning kunna bli en nyckelaktör för att värna den biologiska mångfalden om man fick rätt incitament för att göra det. Reformen av EU:s jordbrukspolitik i denna riktning är viktiga.

Sveriges havs- och kustområden innehåller också ett rikt artliv och skyddsvärda miljöer. Vi har under några år ökat antalet marina reservat. Vi måste fortsatt verka för att inte den ekologiska balansen ska rubbas via exempelvis långväga arter som på olika sätt letar sig hit.

2.13 Ett stärkt jordbruk gynnar landsbygden

Jordbruket är centralt för att ha mat att ställa på bordet, men jordbruket är mycket mer än maten som produceras där. Det har en central betydelse för biologisk mångfald och den levande landsbygden och de öppna landskap som är en del av vårt kulturarv.

I många EU-länder är tyvärr miljötänkande och djurskydd jämförelsevis nedprioriterat. Alternativt följs inte de uppsatta reglerna. En bidragande orsak till problemen i svenskt jordbruk är att vi inte har lyckats omsätta den kvalitet på varorna som våra miljö- och djurskyddsregler leder till, i reda pengar.

Ett exempel på detta är den svåra situationen för Sveriges mjölkbönder, som har halverats i antal under det senaste årtiondet. Vi kristdemokrater vill förbättra möjligheterna för mjölkbönderna att klara sin verksamhet både på kort och på lång sikt, exempelvis genom att avskaffa beteskravet för de kor som finns i kostallar med lösdrift.

Kristdemokraterna vill fortsätta värna vår miljö och vårt välutvecklade djurskydd, men vi vill att de lagar och regler som antas verkligen är ändamålsenliga, inte att vi ska ha så många paragrafer i lagtexterna som möjligt.

En annan utmaning är den dubbelmoral som upphandlingsprocesserna i våra kommuner och landsting bitvis ger uttryck för. Först ställer vi som samhälle höga krav på miljömedvetenhet hos våra bönder. Därefter köper offentliga aktörer in varor som producerats under förhållanden vi aldrig skulle tillåta på hemmaplan. Det rimliga är att offentliga aktörer tar miljöhänsyn och till exempel använder sig av kriterier för miljöanpassad upphandling.

I regeringsställning var vi bland annat var vi med och sänkte skatten på handelsgödsel och sänkte egenavgifter. Kristdemokraterna drev också på för att minska jordbrukarnas regelkrångel. Vi vill att den förenklingsprocessen ska fortsätta.

Vår självförsörjningsgrad är snart nere på 40 procent, vilket är mycket lågt i jämförelse med våra grannländer. En viktig uppgift för politiken är att bidra till att svenska jordbrukare får rimligare villkor.

2.14 En politik som stödjer, inte styr, kulturen

Kulturen hjälper oss att växa som människor och förbinder oss med tidigare generationers erfarenheter. Men den har också en uppgift i att utmana invanda föreställningar. Med andra ord bidrar den till såväl ett samhälles sammanhållning som dess självreflektion. Den kan också hjälpa oss att relatera till vår globala omgivning.

Vår utgångspunkt är att kulturpolitiken ska stödja kulturen, däremot inte styra den. Bland annat bidrog vi i regeringsställning till att den politiskt motiverade formuleringen om att kulturen ska ”motverka kommersialismens negativa verkningar” ströks ur de kulturpolitiska målen.

För Kristdemokraterna är inte minst barnens möjligheter att få ta del i – och av – kulturella verksamheter en prioriterad fråga. Exempel på detta är införandet av fritidspengen och den satsning som kallas Skapande skola. Detta är inkluderande reformer som har säkerställt att även barn och ungdomar från ekonomiskt utsatta sammanhang får ökade möjligheter att delta i det kulturella livet.

I civilsamhället stärks de mellanmännsliga kontakterna, och därmed läggs grunden för demokrati, medmänsklighet och ett välfungerande samhälle i stort. Därför vill vi stärka de ideella krafter som idag tyvärr är styvmoderligt behandlade i svensk politik. Idag tycks allt för många se på civilsamhället som bara en sorts fritidsaktivitet eller ett sidospår till det som sker i den individuella eller offentliga sfären. Vi menar tvärtom att Sverige behöver stärka civilsamhället. Därför syftar vår politik till att värna civilsamhällets oberoende, förenkla dess regelverk och förbättra dess förutsättningar.

Folkbildningen, inte minst folkrörelsernas folkhögskolor, har många förtjänster. De ger människor en andra chans och de jobbar förtjänstfullt med integration, bara för att nämna två av deras styrkor. Kristdemokraterna kommer även fortsättningsvis att verka för att folkbildningens roll i svenskt samhällsliv stärks.

2.15 Fler förbättringar av rättspolitik

Den kristdemokratiska rättspolitikerna bygger på insikten om människans ofullkomlighet. Brottlighet har alltid förekommit och kommer alltid att förekomma. Staten ska sträva efter att begränsa brottsligheten så långt det är möjligt. Ett fungerande rättssamhälle förutsätter att de som bryter mot lagen lagförs och straffas. Det är viktigt för att skydda laglydiga, ge brottsoffer upprättelse och för att upprätthålla ett signalsystem om vad som är rätt och fel, men också för att ge förbrytaren möjlighet att sona sitt brott.

Unga lagöverträdare bör hellre dömas till ungdomstjänst eller slutna ungdomsvård än fängelse. Då dessa personer placeras på anstalter bland äldre återfallsförbrytare riskerar fängelset att fungera som en skola för en kriminell livsstil. Samhällets reaktioner när unga begår brott behöver bli tydligare.

Polisen ska vara effektiv och ges de verktyg som behövs för att på ett slagkraftigt och rättssäkert sätt komma åt brottsligheten. Polisens uppgifter ska vara att förebygga brott, upprätthålla ordningen samt utreda och beivra brott. Polisens uppgifter måste renodlas så att dessa kärnuppgifter kan upprätthållas.

Tiden då straffet avtjänas ska användas på ett meningsfullt sätt genom insatser som möjliggör ett liv utan brottslighet. Behandling mot alkohol- och narkotikamissbruk, utbildning och arbetsträning bör erbjudas. Anstalterna ska hållas drogfria. Frigivningen måste förberedas i god tid. För att undvika återfall bör den frigivne få hjälp att skaffa bostad och arbete.

Det är allvarligt att regeringen lagt ner viktiga utredningar om renodling av polisens arbetsuppgifter och kriminalvårdens effektivitet, som Alliansen tillsatte.

Trots att Alliansen inte längre befinner sig i regeringsställning har vi lyckats vinna gehör för rekordmånga motionsförslag i riksdagen, bland annat på straffrättens område. Vi kommer följa regeringens arbete noga för att försäkra oss om att regeringen hör samman riksdagens beslut.

2.16 Ett stärkt försvar i en osäker tid

Kristdemokraterna eftersträvar en trygg och värdig tillvaro för alla människor. Förmågan att möta såväl inre som yttre hot utgör två grundläggande uppgifter för det offentliga. Vi är en del av världssamfundet och beroende av fungerande förbindelser med resten av världen. Väpnade konflikter, kränkningar av nationsgränser, miljö och klimatförändringar, demografi, energiberoenden, kärnvapenspridning, terrorism, bristande respekt för mänskliga rättigheter och internationell organiserad brottslighet är exempel på globala företeelser som påverkar vår säkerhet. Vi måste vara beredda att, efter vår förmåga, bidra till en säkrare och tryggare värld. Försvarets huvuduppgift är att värna människors liv, värdighet och frihet.

För att upprätthålla och förstärka försvarsförmågan samt att anpassa den till en alltmer orolig omvärld ingicks en överenskommelse mellan Kristdemokraterna, Centerpartiet, Moderaterna och regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Kristdemokraterna ville ha en mer omfattande överenskommelse vad gäller resurser och militär förmåga, men utan tvekan är överenskommelsen viktig och leder till att försvaret stärks och får en välbehövlig större militär förmåga. Många problem ska lösas. Personalbrist, ubåtsjaksförmåga och möjligheten till kvalificerade övningar måste stärkas. Den framtida strukturen måste säkerställa att det finns goda möjligheter att utveckla personalens kompetens. Detta är viktigt för att få den rekryterade personalen att stanna inom organisationen. Därför är vi kristdemokrater glada över att samtliga dessa förändringar nu kommer genomföras enligt överenskommelsen.

För att bygga ett starkt, brett och ändamålsenligt försvar vill Kristdemokraterna fokusera på försvarspolitikens innehåll. Försvaret måste ha förmåga att försvara hela Sverige och ha särskild kapacitet som säkerställer ett fullgott försvar av strategiskt viktiga platser som exempelvis Gotland och Stockholm. Marinen bör förstärkas så att den kan säkerställa skydd av importsjöfart och mottagande av utländsk hjälp i anslutning till västkusten samtidigt som den kan genomföra sjöstrid på ostkusten. Tack vare överenskommelsens tillskott sker nu förbättringar. Flygstridskrafterna förstärks och ges förmåga att kraftsamla. Hemvärnets och frivilligorganisationernas roll stärks i deras viktiga arbete för ett brett och välfungerande försvar.

Utöver att förvalta och utveckla befintlig verksamhet måste vi samtidigt lyfta blicken och arbeta med att se över på vilka nya fronter vi måste kunna försvara oss. Nya hot, som ett traditionellt försvar inte rår på har uppstått och vi behöver exempelvis utveckla ett välfungerande cyberförsvar som kan stå emot attacker mot viktig IT-infrastruktur och system av vikt för samhällets funktion.

För Kristdemokraterna är försvarsöverenskommelsen ett viktigt steg för ett starkare försvar som ändamålsenligt kan försvara Sveriges gränser. Inte minst Rysslands ökande aggressivitet kräver förstärkningar av vårt försvar. Vi har sett ett stort behov av ett antal förbättringar och många av dessa kommer under de kommande åren åtgärdas. Det ger Försvarsmakten de resurser och möjligheter den behöver för att göra det de ska göra – försvara vår fred och frihet.

2.17 Sammanhållning över gränserna

Kristdemokraterna anser att vi har ett moraliskt ansvar att arbeta för att utrota fattigdom och förtryck. Det målet är långt ifrån uppnått. Sverige ska därför ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd och vi har i alliansregeringen (2007-2014) under åtta år varit pådrivande för att en procent av bruttonationalinkomsten (BNI) avsatts till bistånd varje år. Under 2014 ändrades definitionen av BNI. Sveriges bistånd ska uppgå till minst en procent av BNI enligt den fram till 2014 gällande definitionen och målet måste vara att Sverige genom stegvisa höjningar ska avsätta en procent av BNI för bistånd enligt den nya beräkningsmetoden senare under mandatperioden.

Världens kraftsamling för att nå FN:s millennieutvecklingsmål till 2015 har gett resultat. Andelen människor som lever i fattigdom har halverats och målet att begränsa undernärningen är inom räckhåll. Men mer behöver göras för att uppnå målen om kvinnors och barns hälsa och mot mödra- och barnadödlighet, varför vi måste lägga kraft på detta i FN:s nya utvecklingsmål för tiden efter 2015. Sveriges politik för global utveckling ska därefter bidra till de nya målen.

Att stärka demokratin och jämställdheten samt öka respekten för mänskliga rättigheter ska vara vägledande värden för det svenska biståndet. Svenskt bistånd ska stödja frihetskämpar i diktaturer och stärka yttrandefriheten. Vårt bistånd ska förbättra möjligheterna för fattiga människor att dra nytta av ekonomisk tillväxt genom förbättrad tillgång till utbildning, hälsovård och fler och bättre jobb. Vi vill även att biståndet ska bidra till en förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och till ett hållbart nyttjande av naturresurser. Genom stöd vid kriser, krig och katastrofer ska vi fortsätta att rädda liv och lindra nöd. Vi vill verka för att stärka det humanitära stödet vid kriser och katastrofer. I Medelhavet sker för närvarande oerhört riskfyllda passager med flyktingar som vill ta sig till Europa. Sverige måste bistå för att skapa fler lagliga vägar in i Europa såväl som att rädda liv i sådana situationer.

Sverige ska i internationella sammanhang arbeta för att värna utsatta minoriteter, oavsett vilken minoritet. Just nu är de kristna minoriteterna så utsatta att deras situation kräver särskild uppmärksamhet, inte minst i Mellanöstern. Svensk utrikespolitik ska verka för att stödja en demokratisk utveckling i Mellanösterns länder och för att minoriteterna i regionen ska ha samma grundlagsrättigheter som majoritetsbefolkningen.

Kristdemokraterna anser vidare att det civila samhällets organisationer har en viktig roll att spela inom biståndet. Vi vill fördjupa dialogen med dessa aktörer och förtydliga deras roll.

3. Reformerna för bättre integration

Kristdemokraterna värnar en migrationspolitik som bygger på öppenhet, respekterar asylrätten och värnar de värden och principer som skyddsgrunderna bygger på. Det är viktigt att Sverige, idag och i framtiden, ger skydd till de som flyr undan förföljelse, krig och förtryck.

En generös migrationspolitik måste kombineras med en effektiv och välfungerande integrationspolitik. Sverige behöver på ett bättre sätt ta sig an de utmaningar som flyktingmottagandet för med sig.

Trots de stora utmaningar vi nu ser, levererar regeringen få svar. Sverige behöver en politik för fler jobb, fler bostäder och bättre skola. Regeringens politik riskerar att få motsatt effekt. De som drabbas hårdast är de nyanlända som riskerar att fastna i ett långvarigt socialt och ekonomiskt utanförskap. En integrationspolitik som inte fungerar kan också över tid undergräva migrationspolitikens legitimitet. När politiken tappar legitimitet riskerar kraven på åtstramningar att förverkligas.

Av dessa skäl krävs nu politiska förslag som gör det möjligt för fler nyanlända att få arbete, som förbättrar situationen på bostadsmarknaden, som gör mottagandet bättre och som långsiktigt gör integrationspolitiken effektivare.

3.1 Lägre bidrag och ett nytt etableringsavdrag

Om bidragen är för höga och möjliga arbetsinkomster för låga kommer det att bli mindre arbete utfört. Möjligheten att sänka nyanländas etableringsersättning något bör därför prövas. Vi föreslår också ett nytt etableringsavdrag som innebär att en nyanländ under sina första fem år i Sverige sammanlagt kan tjäna upp till en halv miljon kronor utan att betala inkomstskatt.

Eftersom möjligheten till denna skattenedsättning upphör efter fem år skapas starka incitament till tidig etablering. Etableringsavdraget gör det mycket lönsamt att ta även deltids- eller säsonganställningar. Även jobb till lägsta avtalade lönenivå blir mer lönsamma eftersom den nyanlända kompenseras med lägre skatt.

De som värnar nyanländas möjlighet till snabb etablering behöver även värna jobb som kräver lägre kvalifikationer. Både RUT- och ROT-avdragen är viktiga, liksom den sänkta restaurangmomsen och yrkesintroduktionsanställningar. Trots dessa reformer och trots nedsatta arbetsgivaravgifter för nyanlända krävs ytterligare reformer för att skapa ökad arbetskraftsefterfrågan och fler vägar in på arbetsmarknaden. Vi kommer att återkomma med sådana förslag.

3.2 Tillfälliga uppehållstillstånd de tre första åren

Den som beviljas asyl i Sverige bör som huvudregel ges ett uppehållstillstånd som gäller i tre år i stället för att, som i dag, få ett permanent uppehållstillstånd. Om skyddsbehovet kvarstår efter tre år permanentas uppehållstillståndet. Den som under de första tre åren har etablerat sig på arbetsmarknaden ges ett permanent uppehållstillstånd även om skyddsbehovet inte skulle kvarstå.

Förslaget stärker incitamenten till etablering eftersom eget arbete säkrar rätten att stanna i Sverige. Förslaget kan också påverka hur många som söker asyl just i vårt land. Att Sverige i dag, till skillnad från andra EU-länder, som huvudregel ger permanenta uppehållstillstånd kan göra att fler söker asyl här i stället för i andra EU-länder. En jämnare fördelning kan minska Sveriges kostnader och underlätta etableringen för de som kommer hit. Sannolikt kommer förslaget att ha begränsad effekt på antalet asylansökningar, men om det kan bidra till en något jämnare ansvarsfördelning inom EU så är det välkommet.

Eftersom en minskad användning av permanenta uppehållstillstånd skulle försvaga rätten till familjeåterförening bör den som beviljats uppehållstillstånd för tre år ges rätt att återförenas i Sverige med sin make/maka och barn under 18 år.

3.3 Kortare väntetider med så kallade säkra länder

Ett allvarligt hinder för snabb integration är de långa väntetiderna hos Migrationsverket. Varje asylansökan ska granskas individuellt med bevarad rättssäkerhet, men Migrationsverket bör snabbare behandla ansökningarna från länder som kan betecknas som säkra, från vilka nästan alla ansökningar avslås. Förslaget bör leda till färre uppenbart ogrundade ansökningar, kortare köer och sänkta kostnader för mottagandet.

3.4 Ta bort dagersättningen för eget boende

Sedan 1994 har asylsökande samma rätt till dagersättning oavsett om de väljer att bo i Migrationsverkets boende eller ordnar eget boende (ebo). Trots namnet har ebo blivit inneboende, inte eget boende. Konsekvensen är trångboddhet, frekventa flyttar och socialt utanförskap. Det finns fall där tio till tolv personer trängs i en tvårumslägenhet. Oseriösa aktörer utnyttjar situationen och handel med adresser förekommer. Ebo leder även till att nyanlända koncentreras till vissa områden.

Lokalpolitiker i kommuner som Malmö och Södertälje har därför länge försökt uppmärksamma oss rikspolitiker på de svåra och allvarliga konsekvenser som ebo medför. Vi behöver en jämnare fördelning mellan landets kommuner av såväl nyanlända som asylsökande. Både för invandrarnas skull, och för att underlätta arbetet med att ta emot och slussa in dem i samhället. För att fler ska välja anläggningsboende, och för att därmed bryta den destruktiva trångboddheten, vill vi att dagersättningen för den som väljer ebo tas bort.

3.5 Bekämpa bostadsbristen för asylsökande och nyanlända

När antalet asylsökande och nyanlända ökar kraftigt på kort tid uppstår en akut bostadsbrist. Bostadsbristen drabbar enskilda, både de som väljer ebo och de som bor i anvisade boende med låg standard.

För att snabbt minska trångboddheten och kostnaderna bör staten kunna ge hyresgarantier för byggande av moderna modulbostäder med tidsbegränsade bygglov. Hyresgarantin minimerar risken för byggandet genom att staten garanterar att modulbostäderna kommer att hyras under en längre tid. För att fler modulbostäder ska kunna byggas vill vi att en förhandlingsperson ges i uppdrag att arbeta med kommunerna. Många kommuner behöver få fram mark där modulbostäder med tidsbegränsade bygglov kan uppföras. Kristdemokraternas reformer under förra mandatperioden har skapat förutsättningar för att bygga snabbare, enklare och billigare.

Migrationsverket bör också ges möjlighet att själva äga boenden för asylsökande.

3.6 Kollektivtrafik för fungerande arbetsmarknad

För att underlätta för nyanländas etablering men också för att minska arbetslösheten i stort behövs fler fungerande arbetsmarknadsregioner utanför storstadsområdena. Vi vill att trafikhuvudmännen ska möjliggöra arbetspendling mellan orter där det finns bostäder respektive jobb. Det handlar om sträckor där det i dag finns en begränsad efterfrågan på kollektivtrafik, men där det finns potential om fler aktörer samarbetar över kommungränser för att matcha lediga bostäder med arbetstillfällen.

En bättre trafikplanering möjliggör för nyanlända att etablera sig i hela landet. Det innebär att de kommuner med god arbetsmarknad som i dag har ett mycket högt mottagande kan avlastas genom att fler asylsökande och nyanlända kan bo i kringliggande kommuner. Det bör också leda till lägre offentliga kostnader för boende eftersom befintligt bostadsbestånd kan nyttjas bättre. Vi vill se över möjligheten att ge statligt stöd till kollektivtrafik med denna inriktning.

4. Århundradets sjukvårdsreform

Hälso- och sjukvården är en angelägenhet för alla. Vår vision för hälso- och sjukvården vilar på centrala kristdemokratiska värden och principer och vår politik utgår från det okränkbara människovärdet. De som har de största behoven ska ges företräde till vården. De grupper som har svårt att göra sina röster hörda eller utnyttja sina rättigheter garanteras särskilt stöd. Vården ska vara gemensamt finansierad.

Varje människa föds med relationer till andra. Människan är en gemenskapsvarelse. Hon mår dessutom bäst av att utvecklas i naturliga gemenskaper, som präglas av omtanke, ansvarstagande och solidaritet. Men när sjukdom drabbar oss blir ofta behoven större än vad den enskilda människan och familjen mäktar med. Överordnade gemenskaper har då en skyldighet att gå in, hjälpa och stödja med en kunskapsbaserad och gemensamt finansierad hälso- och sjukvård, samtidigt som medborgaren, som blivit patient, ska tillförsäkras delaktighet under vårdtiden. Alltså ska vården vara tillgänglig på lika villkor för hela befolkningen.

4.1 Oacceptabla skillnader

En av de viktigaste principerna för svensk hälso- och sjukvård är att befolkningen ska få vård på lika villkor. Trots detta finns det oacceptabla skillnader i medicinska resultat och kvalitet inom den svenska hälso- och sjukvården. Dessa skillnader har funnits i årtionden och är ett problem som vi delar med alla jämförbara länder i världen. Våra kunskaper om dessa skillnader har blivit allt bättre genom bland annat satsningen på Öppna Jämförelser av vårdens resultat.

Öppna jämförelser av cancersjukvården 2014 från Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting visar att variationerna mellan landstingen är anmärkningsvärt stora inom flera områden. Exempelvis får 75 procent av patienterna med urinblåsecancer som behöver läkemedelsbehandling inuti urinblåsan denna behandling i vissa län. I andra län är det endast 25 procent av patienterna som får behandlingen. Ett annat exempel gäller njursparande kirurgi vid behandling av njurcancer. I det län som använder denna behandling mest är det 83 procent av patienterna som får den, i länet med lägst användning är det 10 procent som får behandlingen.

Olikheter mellan landstingen kan vara positiva och driva på utvecklingen. Men att medicinsk kvalitet och medicinska resultat inom bl.a. de stora folksjukdomarna kan skilja så mycket mellan landstingen som det gör idag är inte rimligt.

Det finns exempel som visar att hälso- och sjukvården riskerar att förstärka ojämlikheter som beror på bland annat kön eller socioekonomisk bakgrund snarare än att jämna ut den. Sannolikheten för högutbildade att behandlas med nya, dyrare läkemedel vid hjärtsviktsbehandling är till exempel större än för lågutbildade och personer som är födda utanför EU.

Den svenska hälso- och sjukvården presterar i många sammanhang väl, särskilt i internationella jämförelser. Genom nationella strategier, överenskommelser, prestationsrelaterade ersättningar och ny lagstiftning har staten tagit initiativ till viktiga förändringar, som exempelvis fritt vårdval och kortare väntetider. Dessa initiativ verkar i riktning mot en bättre och mer jämlik vård. Även huvudmännen bedriver ett aktivt utvecklingsarbete och nationellt samarbete, bland annat när det gäller IT. Trots detta går utvecklingen, sett ur patientens perspektiv, alltför långsamt.

Data från öppna jämförelser visar alltså på stora och oförsvarliga skillnader mellan olika landsting när det gäller medicinska resultat, tillgänglighet, följsamhet till nationella riktlinjer, läkemedelsanvändning, bemötande med mera. Detta leder till att vården i Sverige inte kan sägas vara jämlik, utan skiljer sig åt beroende på var i landet man bor. Samtidigt finns även stora skillnader inom landstingen, skillnader som i sig är ett tecken på ineffektivitet.

4.2 Geografiska och medicin-tekniska aspekter

Den ojämlika vården är ett stort problem, och ett lika stort problem är att arbetet för ett bättre resursutnyttjande går för långsamt. Räkna man bort de tre storstadsregionerna har Sveriges landsting ett genomsnittligt invånarantal som uppgår till 265 000 personer. Mycket talar för att så små strukturer inte är optimala för en effektiv sjukvårdsproduktion. Detta uppdelade huvudmannaskap kan leda till en oförmåga att samla sig kring viktiga strukturförändringar och större investeringar.

Den snabba medicinska utvecklingen ökar behovet av specialisering och ett bättre resursutnyttjande. Allt fler behandlingar och operationer kräver en stark ansamling av kompetens och förmåga. Utvecklingen går mot ökande krav på denna punkt. Det är därför osannolikt att enskilda små landsting kan driva den höga nivå av specialisering som krävs.

Det finns exempel på att en positiv utveckling fördröjs på grund av regionala hänsynstaganden som inte kan sägas ligga i patientens intresse, exempelvis olika synsätt vid införandet av nationella screening-program. Bristande samordning och standardisering kostar den enskilde onödigt lidande och samhället stora summor. Även spridning av evidensbaserade kunskaper och metoder går för långsamt, vilket ytterst drabbar kvalitet och patientsäkerhet. För att klara de framtida utmaningarna måste svensk hälso- och sjukvård snabbare dra nytta av ny forskning, ny teknik, nya läkemedel och behandlingsmetoder. Även förutsättningarna för innovation måste kraftigt förstärkas.

4.3 Stärk patientens ställning

För att komma till rätta med detta krävs insatser på såväl kort som lång sikt. Mycket kan göras redan nu utan att ändra styrningen. Exempelvis att varje enskild vårdenhet eller klinik i högre grad använder sig av egenuppföljning och gemensam diskussion kring resultat och attityder. Vårdgivare bör åläggas att granska sina behandlingsinsatser utifrån ett jämlikhetsperspektiv. Detta kan ske i de vårdavtal som sluts med huvudmännen. Frågor om jämlik vård, diskriminering och hur man som vårdpersonal kan arbeta för ett bättre resultat bör också behandlas i grundutbildningarna till yrken inom hälso- och sjukvården. På kort sikt bör också vårdgivarna säkerställa att de nationella riktlinjerna följs.

Genom att stärka patientens ställning stärks incitamenten för en jämlik vård. Vi anser exempelvis att man som patient ska ha en lagstadgad rätt till en personlig behandlings- och rehabiliteringsplan när man har behov av återkommande och täta kontakter med vården. En sådan plan kan ge patienten överblick och inflytande över sin vårdprocess och skall utformas tillsammans med vårdgivaren. Planen ska ta hänsyn till individuella behov och baseras på relevanta riktlinjer och vårdprogram. Den ska innefatta en plan över var och när behandlingar och rehabilitering ska äga rum. Planen ska kunna sparas på det personliga hälsokontot HälsaFörMig.

Det finns också mycket som behöver förbättras när det gäller ekonomisk styrning och uppföljning av sjukvården. Vårdens IT-system är inte heller tillräckligt bra och upplevs ofta som en administrativ belastning istället för ett stöd.

Vi vill verka för att sjukvården moderniserar vårdens ersättningssystem. Det handlar bland annat om att hitta ersättningsmodeller som premierar helhetskvalitet när det gäller både medicinskt resultat och patientupplevelse. Ett bra exempel är så kallad värdepisodersättning som provas i vissa landsting.

Ersättningssystemen bör exempelvis också utformas så att ersättningen, när det är lämpligt, kan utgå även för kontakter via telefon och mail och inte bara fysiska besök. Vid upphandlingar bör uppdragstagarna inte bara konkurrera med pris utan också med kvalitet. Den som kan erbjuda högst kvalitet för det föreslagna priset får jobbet. Det är också viktigt att ha styrsystem som skapar utrymme för att vården utvecklas.

Viktigt är också att de mänskliga vinsterna av en behandling är kopplade till att behandlingen finansieras. Detta innebär att kopplingen mellan de statliga ersättningssystemen och sjukvården måste bli tydligare.

4.4 Staten måste ta ansvar för sjukhusvården

Flera insatser kan och bör göras redan nu för att stärka förutsättningarna för en jämlik sjukvård. Men det krävs också en förändrad styrning genom ett statligt ansvar för sjukhusvården. Det är en förändring på lite längre sikt men arbetet måste börja nu.

I närtid behöver en parlamentarisk utredning komma till stånd som överväger och föreslår olika vägar för att uppnå en effektivare, mer rättvis och jämlik vård, genom en mer ändamålsenlig

uppgiftsfördelning mellan stat och nuvarande huvudmän. Den demokratiska styrningen och den solidariska finansieringen av hälso- och sjukvården ska kvarstå.

Regeringen har aviserat att de kommer att bilda större regioner där sjukvården ingår. Större geografiska enheter är bra men inte tillräckligt. Sjukhusvården behöver förstärkas för att uppnå bästa kvalitet och en jämlik vård på lika villkor för hela befolkningen. Ett statligt ansvarstagande för sjukhusvården kommer att ge ett bättre resursutnyttjande och innebär förstås att kostnaderna flyttas från landstingen till staten. Den parlamentariska utredningen som vi föreslår måste därför också se över hur detta kan finansieras av staten på bästa sätt. Landstingen å andra sidan får lägre kostnader och kommer inte att behöva lika höga skatteintäkter som idag.

I dag är sjukvården en högteknologisk bransch som är beroende både av avancerad utrustning och av specialistutbildad personal. Det kan på sikt bli oerhört svårt för 21 olika landsting med olika ekonomiska och demografiska förutsättningar att leverera jämlik vård till hela befolkningen. Risken är dessutom stor att landstingen kommer att skapa ytterligare ekonomisk och medicinsk ineffektivitet.

I dag opereras även mycket sällsynta cancerformer på tjugotalet sjukhus. Det leder till att de som utför en viss typ av behandlingar inte får göra det tillräckligt ofta och därmed inte får tillräckligt med fortbildning. Bristen på fortbildning är påtaglig inom flera av sjukvårdens verksamheter och det påverkar kvaliteten.

Erfarenheterna från den norska omorganisationen med statligt huvudmannaskap är mycket goda. Våra länders många likheter talar för att den svenska vården bör lära av Norges erfarenheter. Vår slutsats är att det i våra respektive länder är staten som ska ha huvudansvaret för att säkra en god, effektiv och jämlik sjukvård även i framtiden.

5. Fler jobb för de som står längst från arbetsmarknaden

Hos varje människa finns ett behov av att få känna gemenskap med andra, ta eget ansvar och utvecklas som person. Att ha ett arbete eller annan meningsfull sysselsättning att gå till är därför av största vikt för varje enskild person. Arbetsmarknadspolitik handlar därmed om mycket mer än samhällsekonomisk effektivitet och de offentliga finanserna. Det handlar om förvaltarskap och om att se till att alla får en chans att utveckla sina förmågor. Vi vill ha ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Människans värde sitter inte i hur mycket hon arbetar eller hur produktiv hon är, men arbetets betydelse för enskildas utveckling är mycket stort.

5.1 Krafttag krävs för att bryta utanförskapet

Kristdemokraterna vill att arbetsmarknadspolitiken har full sysselsättning som det övergripande målet. Alla kan inte arbeta 100 procent av heltid, men alla ska ha möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Allt annat är slöseri med mänskliga resurser. Följden av långvarigt utanförskap är ofta personliga och sociala problem. Arbete ger också den enskilde direkt möjlighet att få bättre

ekonomi och påverka sin situation. Därför är det viktigt med en kraftfull politik för att bryta utanförskapet.

Med fler sysselsatta skapas också resurser som kan förstärka de offentliga finanserna och öka resurserna till välfärden. Genom att fler får arbete kan de offentliga resurserna användas på ett bättre sätt för att ge stöd till dem som är mest utsatta. Med andra ord är tillkomsten av nya jobb den i särklass viktigaste fördelningspolitiska frågan.

Nya jobb kan inte kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. Jobb skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagen. Därför är det viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras i samhället, till exempel genom offentliga insatser för ett bra utbildningssystem och ett gott företagsklimat.

Den svenska ekonomin har under en tid där världen i övrigt drabbats av ekonomiska och finansiella kriser klarat sig relativt väl. Under alliansregeringen har över 300 000 fler kommit i arbete och 200 000 färre befinner sig i utanförskap. Men fortfarande har många – särskilt unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning - svårt att komma in på arbetsmarknaden och för dessa grupper behöver vi göra mer.

Allianspartierna presenterade under 2014 ett nytt jobb mål: över fem miljoner människor ska ha ett arbete år 2020 genom att sysselsättningen ökar med 350 000 under perioden 2014-2020. Vi kristdemokrater kommer att fortsätta föreslå reformer för att nå detta mål. För att göra det måste arbetsmarknadens funktionssätt förbättras. Trösklarna in på arbetsmarknaden måste sänkas. Stödet för arbetsgivare, både privata och offentliga, till att ta ett större ansvar för att inkludera grupper som står långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden måste bli enklare och mer flexibelt. Läringsanställningar måste utvecklas med ett bra stöd till arbetsgivarna. Yrkesintroduktionsanställningar är ett annat verktyg som kan nyttjas i betydligt högre grad.

5.2 Regeringens jobbfientliga politik

Regeringens politik på ekonomiska området baseras på två mål som tyvärr får resultatet att människor riskerar att tryckas ut i utanförskap. Det första målet som regeringen har satt upp är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. På senare tid har man pliktskyldigast lagt till att det ska ske genom att sysselsättningen ökar. Problemet med detta mål är att om man vid 2020 har två personer fler som är sysselsatta och samtidigt tryckt ut cirka 200 000 personer från arbetskraften har man nått detta mål. Arbetslöshet är ett relativt mått som visar andelen arbetslösa i förhållande till antalet personer i arbetskraften. Minskar arbetskraften så minskar arbetslösheten, allt annat lika.

Att det dessutom är den väg som regeringen har valt är också tydligt när man granskar deras förslag på arbetsmarknadsområdet. Ökade ersättningar för dem som står utanför arbetsmarknaden, försämrade möjligheter att ta sig från sjukskrivning till arbete, ökade kostnader för att anställa såväl äldre som yngre medarbetare är reformer som direkt minskar arbetsmarknadsdeltagandet.

Regeringens andra mål handlar om att öka den genomsnittliga produktiviteten i arbetskraften. Ett mål som får liknande konsekvenser som för arbetslöshetsmålet när det gäller vilka reformer man föreslår. Den genomsnittliga produktiviteten i arbetskraften sjunker nämligen om de som står

långt från arbetsmarknaden kommer in på densamma och utför ett arbete. De som är mest produktiva är de som normalt sett först får ett arbete och därför sjunker den genomsnittliga produktiviteten när utanförskapet minskar. Det är självklart inte något problem, för det som händer när utanförskapet minskar är att vi tar tillvara de resurser som de enskilda människorna har. Alliansen och Kristdemokraternas mål är och har varit att se till att så många som möjligt får arbeta utifrån sin förmåga.

Eftersom den genomsnittliga produktiviteten minskar när fler människor går från utanförskap till arbete är den enklaste vägen för att öka produktiviteten att göra det motsatta, alltså att se till att människor går från arbete till utanförskap. Detta märks också i regeringens politik, exempelvis när de inte har med minskad arbetslöshet bland personer med funktionsnedsättning i sina uttalade mål för Arbetsförmedlingens verksamhet. Istället prioriterar regeringen grupper med högre produktivitet. Detta är en naturlig följd av regeringens dåligt uppsatta mål.

Kristdemokraternas väg är en helt annan. Vi vill öka arbetsmarknadsdeltagandet och steg för steg hjälpa människor att komma närmare arbetsmarknaden. Och vi ser gärna att fler över 65 väljer att förlänga sitt arbetsliv. Vägen till arbete ska inte bli smalare, den ska bli bredare. Därför behövs det ytterligare insatser för att bredda vägen till arbete. Istället för att dra in stöd till de grupper som står längst ifrån arbetsmarknaden behövs det ytterligare stöd.

Ett sådant stöd handlar om så kallade matchningsanställningar. En matchningsanställning innebär att den arbetssökande får en anställning hos ett av staten upphandlat rekryteringsföretag och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Det är rekryteringsföretaget som har arbetsgivaransvaret men ska också arbeta aktivt för att den arbetssökande ska få en anställning hos en annan arbetsgivare. Matchningsanställningar kan fungera som ett komplement till sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin.

5.3 Stärk tjänstesektorn - utveckla RUT

Många får sitt första jobb inom någon del av tjänstesektorn. Därför är det viktigt att tjänstemarknaden får möjlighet att fortsätta vidgas. Det ger positiva effekter för såväl tidspressade barnfamiljer, för äldre och för personer i behov av arbete. Kristdemokraterna var tidigt ute med den idé som idag är RUT-avdrag och som av många används för att göra livet lite lättare att leva. Inte minst har RUT-avdragen möjliggjort en helt ny arbetsmarknad och motverkat svartarbete. Tre av fyra som får ett jobb i RUT-sektorn kommer från arbetslöshet eller uppsägning. Vi vill se en utveckling av RUT-avdraget där fler former av tjänster ges en lägre skattebelastning. Inte en förminskning och framtida avveckling.

Ett exempel på en tjänst som skulle kunna vara föremål för en utvidgning av RUT-avdraget handlar tvätteritjänster även utanför hemmet. Om en tvättfirma fick erbjuda RUT-tjänster för att plocka upp tvätten vid dörren, ta den till ett tvätteri och lämna tillbaka den tvättad, struken och vikt skulle den tjänsten bli möjlig för många fler än idag. Detta skulle både skapa många arbetstillfällen och samtidigt ge en välkommen avlastning till stressade familjer som får mer tid över att spendera med sina barn och unga.

5.4 Inför nystartsavdrag – förstärkt jobbskatteavdrag för långtidsarbetslösa

En grundförutsättning för att fler ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Detta är den huvudsakliga tanken bakom jobbskatteavdraget, som har varit Alliansens viktigaste redskap för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Vi har också förstärkt jobbskatteavdraget för personer över 65 eftersom det ger ökad drivkraft skjuta upp pensionen och att jobba ytterligare något år, vilket är positivt både för den enskilde, för samhällsekonomin och för pensionssystemet i stort.

Detta sätt att använda ett förstärkt jobbskatteavdrag kan också användas för andra grupper, exempelvis för dem som befinner sig i långtidsarbetslöshet. För många som befinner sig långt från arbetsmarknaden är den ekonomiska vinsten av att ta ett arbete ofta mycket låg. När skatten och jobbresorna har betalats och de inkomstrelaterade bidragen eller ersättningarna har minskats är det inte säkert att man har mer pengar kvar i plånboken jämfört med tidigare. Detta gäller inte minst om det är en deltidstjänst som man först blir erbjuden.

För att ytterligare sänka trösklarna för de som står långt från arbetsmarknaden föreslår vi därför nystartsavdrag – ett förstärkt jobbskatteavdrag för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete. Genom ett förstärkt jobbskatteavdrag riktat till dem som varit långtidsarbetslösa kan höga marginaleffekter för den enskilde mildras och drivkraften att ta arbeten som erbjuds stärks. Det förstärkta jobbskatteavdraget riktar sig till samma grupp som idag kan komma ifråga för nystartsjobb. För varje månad utöver ett års arbetslöshet får den enskilde två månaders förstärkt jobbskatteavdrag när personen börjar arbeta. En person som varit arbetslös 18 månader och då får ett arbete får alltså tolv månader med förstärkt jobbskatteavdrag. En person under 26 år får förstärkt jobbskatteavdrag i två månader för varje månad utöver ett halvår som personen varit arbetslös. Det förstärkta jobbskatteavdraget ges i maximalt två år.

En reform med ett tidsbegränsat förstärkt jobbskatteavdrag relaterat till arbetslöshetens längd ökar drivkraften att gå från utanförskap till arbete och förstärker dessutom reformen med nystartsjobb som ökar drivkrafterna för företag att anställa personer med lång tid i arbetslöshet.

Stockholm, maj 2015